

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/18/2023
Identifikačné číslo spisu:	6315202457
Dátum vydania rozhodnutia:	29.01.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Gabriela Brišková
Funkcia:	súdca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:6315202457.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ Z. K., narodeného XX. O. XXXX, G., H. XX, 2/ Y.É. K., narodenej X. Z. XXXX, G., H.W. XX, 3/ Z. K., narodeného XX. P. XXXX, G., H. XX, 4/ S. H., narodenej X. M. XXXX, G., Q. X, 5/ O.M. K., narodeného XX. M. XXXX, G., Z.Á. XX, všetci zastúpení advokátkou JUDr. Máriou Stahovcovou, Brezno, ČSA 18, proti žalovaným 1/ F.. M. P., narodenej XX. Z. XXXX, Č. G., N. XXX/X, 2/ F.. Y. Š., narodenému XX. Z. XXXX, G., S.X. XXXX/.XX, 3/ K. Š., narodenému X. N. XXXX, Č. G., O. XXX/.XX, 4/ K. Š., narodenému X. Z. XXXX, G., S. XXXX/.XX, 5/ S. Š., narodenému XX. M. XXXX, G., X. S. XXXX/.XX, 6/ I. Š., narodenému X. M. XXXX, G., S.X. XXXX/.XX, žalovaní 2/ až 6/ zastúpení advokátkou JUDr. Vierou Žembovou, Brezno, ČSA 5, o určenie a o zriadenie vecného bremena, vedenom na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. BR-2C/155/2015, pôvodne Okresnom súde Brezno pod sp. zn. 2C/155/2015, o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 27. januára 2022 sp. zn. 16Co/9/2021 v spojení s opravným uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici z 21. decembra 2022 sp. zn. 16Co/9/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaní 2/ a 6/ majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Žalovanej 1/ sa náhrada trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Brezno (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 3. septembra 2020 sp. zn. 2C/155/2015 určil, že na nehnuteľnostiach (pozemkoch evidovaných na LV č. XXXXX, LV č. XXXXX a LV č. XXXXX, bližšie špecifikovaných v žalobe) viazne vecné bremeno právo cesty prechodu peši a nemotorovým povozom, v prospech vlastníkov nehnuteľností (pozemkov evidovaných na LV č. XXXXX, LV č. XXXX a stavby rodinného domu súp. č. XXXX, bližšie špecifikovaných v žalobe), v rozsahu vyznačenom bodmi geometrického plánu F.. S.. Č., tvoriaceho neoddeliteľnú súčasť rozsudku (výroky I., II.); tretím výrokom zamietol žalobu, ktorou sa žalobcovia domáhali zriadenia vecného bremena práva prejazdu motorovými vozidlami; štvrtým výrokom žiadnej zo strán nepriznal nárok na

náhradu trov konania a piatym výrokom priznal štátu nárok na náhradu trov voči žalobcom 1/ až 5/ spoločne a nerozdielne v rozsahu 50 % a šiestym výrokom voči žalovaným 1/ až 6/ spoločne a nerozdielne v rozsahu 50 %.

1.1. Súd prvej inštancie mal za preukázané, že pôvodná pozemnoknižná parcela bola reálne rozdelená na základe dohody vlastníkov (súrodencov Z. H. a S. H., vydatej za Z. K.), o čom bola spísaná zápisnica z 15. októbra 1927 a vyhotovený náčrt. Právni predchodcovia žalobcov Z. K. a manželka S., rod. H. si v hornej časti rozdelenej parcely postavili v 20. rokoch 20. storočia dom, v ktorom vyrastali súrodenci žalobcovia 1/, 3/ a 4/. Ako prístupovú cestu k domovej nehnuteľnosti využívali nehnuteľnosti vo vlastníctve právnych predchodcov žalovaných, a to na prechod peši, bicyklom a konským povozom. Na základe vykonaného dokazovania súd dospel k záveru, že právni predchodcovia žalobcov (Z. K. s manželkou S., rod. H.), vydržali právo zodpovedajúce vecnému bremenu. Rozsah vecného bremena, ktoré žalobcovia vydržali, vyplýval z geometrického plánu a na nehnuteľnostiach vo vlastníctve žalovaných, podľa výroku rozhodnutia súdu, viazne právo cesty, prechodu peši a nemotorovými vozidlami.

1.2. Súd prvej inštancie zamietol žalobu v časti zriadenia vecného bremena ako práva prejazdu motorovými vozidlami, z dôvodu nepreukázania nadobudnutia vecného bremena (žalobcami) vydržaním, ako ani podmienok pre zriadenie vecného bremena podľa § 151o ods. 3 Občianskeho zákonníka. Právni predchodcovia žalobcov, ako aj žalobcovia, využívali v minulosti ako prístupovú cestu pozemok, predstavujúci dvor, z pravej strany rodinného domu, a to peši, bicyklom a konským povozom. Motorovými vozidlami začali jazdiť cez pozemky žalovaných na prelome 80. a 90. rokov minulého storočia, a v 90. rokoch, mimo dvora, z ľavej strany rodinného domu, keď začali hospodáriť a žalobca 5/ sa natrvalo prisťahoval.

1.3. Žalobcovia preukázali v danom spore len prvý predpoklad zriadenia vecného bremena, keďže nie sú vlastníckymi príslušenstvami pozemku, cez ktorý by sa (ako vlastníci stavby) mohli dostať na verejnú komunikáciu. Súd prvej inštancie však nemal preukázané, že by žalobcovia nemali k svojim nehnuteľnostiam iný prístup motorovými vozidlami, ako žalobou uplatňovanou trasou cez pozemky žalovaných (po ktorej vydržali právo prechodu peši). Bolo preukázané, že nad nehnuteľnosťami žalobcov sú obývané nehnuteľnosti, ktorých obyvatelia využívajú prístupovú cestu motorovými vozidlami od Č. G. - I. O. a U.V., teda trasy majúcej spoločnú hranicu s pozemkami žalobcov. Pozemky, ktoré predstavujú poľnú prístupovú cestu v lokalite G. - X. a I., sú vo vlastníctve Slovenskej republiky a v správe Slovenského pozemkového fondu. Súd prvej inštancie poukázal aj na ďalšiu skutočnosť, že medzi verejnou komunikáciou a pozemkami žalovaných, po ktorých žalobcovia žiadajú prístupovú cestu k svojim nehnuteľnostiam, sa nachádzajú parcely vo vlastníctve iných súkromných osôb a po týchto pozemkoch prechádza účelová komunikácia k nehnuteľnostiam viacerých vlastníkov, ktorá nie je miestnou komunikáciou a mesto nevykonáva jej správu ani údržbu. Aj z uvedeného zistenia súd vyvodil, že žalobcovia by z verejnej komunikácie nemali zabezpečený prístup k svojim nehnuteľnostiam.

1.4. Súd prvej inštancie napokon posudzoval posledný zákonný predpoklad zriadenia vecného bremena, t. j. či by navrhované právo z vecného bremena zasahovalo do práv žalovaných vlastníkov len v nevyhnutnej miere a v tejto súvislosti prihliadol na princíp proporcionality práv a povinností, v zmysle ktorého súd nezriadi vecné bremeno, ak by malo za následok také obmedzenie vlastníckych práv, ktoré by bolo vo výraznom nepomere k výkonu práv oprávnených z vecného bremena. Poukázal na odborné posúdenie možnosti realizácie prístupovej účelovej komunikácie, podľa ktorého konfigurácia terénu v zmysle geodetického polohopisného a výškopisného zamerania, vykazuje stav väčšieho stúpania (17,6 %), čo môže mať vplyv na náročnejšie riešenia a negatívne správanie okolitej zástavby. Na prejazd motorovým vozidlom by cesta vyžadovala vytvoriť spevnenú plochu cestného telesa a úpravu svahovitého terénu. Stavebné úpravy by si vyžiadali použitie ťažkých mechanizmov. V posudzovanej lokalite bolo pritom vydané stavebné povolenie pre syna žalobcu 1/, za účelom prestavby a prístavby rodinného domu, nachádzajúceho sa len niekoľko metrov od stavieb žalobcov. V stavebnom konaní bolo preto riešené dopravné napojenie stavby s odôvodnením, že objekt je dopravne napojený na existujúcu poľnú prístupovú cestu v lokalite G. - X. a I.. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 255 ods. 2 CSP (Civilný sporový poriadok zákon č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších predpisov) tak, že žiadnej strane sporu náhradu trov, vzhľadom na rovnaký pomer úspechu a neúspechu, nepriznal.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej aj ako „odvolací súd“) na odvolanie žalobcov rozsudkom z 27.

januára 2022 sp. zn. 16Co/9/2021 rozhodnutie súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým v prevyšujúcej časti žalobu zamietol (III.) a vo výrokoch o trovách konania (IV. až VI.) potvrdil ako vecne správne. Opravným uznesením opravil odvolací súd zrejmú nesprávnosť v záhlaví svojho rozhodnutia. Predmetom posúdenia bol žalobcami napadnutý záver súdu prvej inštancie, že majú k stavbám iný prístup prejazdu motorovými vozidlami. Skutočnosť, že prejazd motorovými vozidlami cez dvor žalovaných nebol vhodný, vyplývala tiež zo skutočnosti, že ako prístupovú cestu motorovými vozidlami, žalobcovia využívali pozemok z ľavej strany rodinného domu žalovaných. Keďže vydržanie vecného bremena sa nevzťahovalo na právo prejazdu motorovými vozidlami, žalobcovia sa žalobou domáhali jeho zriadenia.

2.1. Odvolací súd poukázal na obhliadkou preukázanú možnú prístupovú trasu, ktorá je využívaná a vedie cez pozemok syna jedného zo žalobcov. Podľa svedeckých výpovedí v konaní sp. zn. 6C/56/2010, používala sa aj prístupová cesta od Č. G.. Bolo preukázané, že právni predchodcovia žalobcov a žalobcovia i v minulosti využívali na prepravu nákladu cestu zhora od Č. G. a neuviedli žiaden relevantný dôvod, ktorý by im bránil využívať prístupovú cestu, ktorá vedie aj po pozemku vo vlastníctve syna žalobcu 1/ (ktorý žalobu nepodal, čo nasvedčuje tomu, že využíva preukázanú inú prístupovú cestu, nielen za účelom stavebného konania). Navyše prístupová cesta k pozemkom žalovaných nenadväzuje na verejnú komunikáciu, ale pokračuje po súkromných pozemkoch a voči vlastníkom týchto pozemkov žalobcovia vecné bremeno nežiadali.

2.2. Odvolací súd zdôraznil, že dôvodom pre zamietnutie žaloby nebolo len zistenie existencie inej prístupovej cesty, ale súd prvej inštancie posudzoval aj otázku proporcionality práv a povinností, v prípade zaťaženia pozemkov žalovaných prístupovou cestou. Skúmal tiež okolnosti, pre ktoré nemožno od žalovaných spravodlivo žiadať, aby zriadenie vecného bremena trpeli a ktoré zriadenie vecného bremena vylučujú. Takouto okolnosťou bol zistený nepomer práv a povinností, preukázaný najmä odbornými vyjadreniami, z ktorých vyplývala potreba terénnych a stavebných úprav, aby bola zabezpečovaná jazdnosť a údržba navrhovanej prístupovej cesty pre motorové vozidlá. Existujú tak okolnosti, ktoré by výrazne zasiahli do obvyklého užívania nehnuteľností žalovaných.

2.3. Bolo potrebné zohľadniť aj skutočnosť, ako je cesta svojím povrchom prispôbena účelu a či rovnakým účelom slúži aj žalovaným. Nie je pritom zanedbateľný rozdiel užívania cesty, ktorá je zaťažená iba prechodom peši, od jej užívania osobnými, prípadne nákladnými motorovými vozidlami, s čím sú spojené vyššie emisie hluku a prachu. Odvolací súd konštatoval, že ak treba pri rozhodovaní o povolení nevyhnutnej cesty zväžiť, či ujma, ktorá vznikne zriadením práva takejto cesty vlastníkom pozemku, prevyšuje ujmu vzniknutú vlastníkom stavby odopretím tohto práva, nemožno tým rozumieť, že je potrebné dať do pomeru len náklady, ktoré by musel žalobca vynaložiť na dosiahnutie sledovaného cieľa iným spôsobom a ujmu spôsobenú obmedzením hospodárenia na zaťažovanom pozemku. Ujma žalovanej strany spočíva i v tom, že všeobecná cena nehnuteľností v dôsledku zaťaženia klesne a táto ujma je vyjadriteľná v peniazoch (uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22Cdo/5235/2014). Navrhované spevnenie cesty žalobcami, nemožno pritom spájať so zriadením vecného bremena, ale s jeho vykonávaním a údržbou (§ 151n ods. 3 Občianskeho zákonníka), v dôsledku čoho nie je predmetom konania o zriadenie vecného bremena.

2.4. Žalobcovia požadovali vecné bremeno prejazdu motorovým vozidlom bezodplatne, čo je v rozpore s pravidlom, že ustupujúci vlastník nehnuteľnosti, ktorý je povinný strpieť vecné bremeno, má nárok na finančnú náhradu. Z vykonaného dokazovania tiež plynie, že dvor žalovaných, po ktorom vedie navrhované vecné bremeno cesty, je ohraničený rodinným domom a hospodárskymi stavbami. Umiestnenie príjazdovej cesty cez dvor žalovaných je v svahovitom teréne, keďže cesta stúpa z dvora ďalej na pozemky žalobcov, na ktorých majú umiestnené stavby. Rozhodujúce preto bolo, podľa záveru odvolacieho súdu, skúmať okrem záujmu na strane žalobcov ako oprávnených z vecného bremena, aj záujmy na strane žalovaných, ktorí nehnuteľnosti využívajú na bývanie, odpočinok a rekreáciu (v zmysle princípu proporcionality). Ako významný relevantný dôvod, podľa názoru odvolacieho súdu, žalovaní uviedli bezpečnosť jazdy motorovým vozidlom v oboch smeroch, najmä v zime a nedostatočnú prejazdnosť cez dvor nákladným motorovým vozidlom. Vzhľadom na svahovitosť a polohu posudzovaných nehnuteľností v teréne, používanie cesty za účelom prejazdu motorových vozidiel, by tak vyžadovalo vykonanie terénnych a stavebných úprav, statického zabezpečenia cesty a okolitých stavieb, ktoré patria žalovaným. Podľa § 255 ods. 1 CSP odvolací súd priznal úspešným žalovaným nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu, s výnimkou žalovanej 1/, ktorá trov v

odvolacom konaní nepreukázala.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia (ďalej aj ako „dovolatelia“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovali z § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Navrhli, aby dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Nesprávne právne posúdenie vzhľadom na otázku nemožnosti zabezpečenia iného prístupu pre vlastníka stavby, ktorý nie je vlastníkom príslušného pozemku (§ 151o ods. 3 Občianskeho zákonníka), zahŕňajúceho aj výkon práva cesty cez pozemky s neujasneným okruhom a identitou osôb, po parcelách registra C, z vlastníckeho hľadiska neusporiadaných. Na určenie neidentických vlastníkov muselo by sa viesť konanie, na ktoré by žalobcovia neboli aktívne legitimovaní. Podľa názoru dovolateľov v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu táto právna otázka vyriešená ešte nebola.

3.1. Dovolatelia namietali, že súdy nižšej inštancie nepovažovali za splnený hmotnoprávny predpoklad zriadenia vecného bremena, spočívajúci v nemožnosti zabezpečenia prístupu k stavbám, výkonom práva cesty po nevysporiadaných pozemkoch, poľnohospodárskej pôde, v správe Slovenského pozemkového fondu, v užívaní poľnohospodárskeho družstva, po pozemkoch s neidentickými vlastníkmi, na ktorých nie je založený list vlastníctva a ktoré nie sú verejnou ani miestnou komunikáciou. Iná prístupová cesta, na ktorú odkázal žalobcov odvolací súd, podľa žalobcov nespĺňa hmotnoprávnu podmienku pre zriadenie vecného bremena in rem, podľa § 151o ods. 3 Občianskeho zákonníka (prostredníctvom súdu alebo zmluvy).

3.2. Dovolatelia mali za to, že zákonnú požiadavku „prístup vlastníka k stavbe nemožno zabezpečiť inak“, je potrebné vykladať spôsobom, že vlastníka stavby nemá možnosť zabezpečiť si prístup cez jemu patriace pozemky (rozhodnutie Krajského súdu v Žiline sp. zn. 5Co/179/2017). V rozhodnutí Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 15Co/128/2017 bol vyslovený vyššie uvedený názor, že pokiaľ by sa žalobcovia chceli domôcť prístupu k svojim stavbám cez iné pozemky, a to dohodou alebo súdnou cestou, museli by sa domáhať svojich práv voči neujasnenému okruhu a identite osôb, pretože parcely registra C sú z vlastníckeho hľadiska neusporiadanými.

3.3. Žalobcovia na záver uviedli, že sa domáhajú zriadenia práva prejazdu motorovým vozidlom po ich už existujúcej ceste - vecnom bremene práva peši. V zmysle § 151o ods. 3 Občianskeho zákonníka sa jedná len o prechod, prejazd. Nejedná sa o výstavbu účelovej komunikácie, podliehajúcej technickým normám. V minulosti sa po danej ceste prechádzalo konským záprahom, t.j. nemotorovým vozidlom. Technický pokrok však priniesol zmeny. Právom cesty treba rozumieť aj právo prejazdu, ak je to pre riadne využitie nehnuteľnosti potrebné.

4. Žalovaná 1/ vo vyjadrení k dovolaniu navrhla dovolanie žalobcov odmietnuť, prípadne zamietnuť a súčasne sa pripojila k vyjadreniu ostatných žalovaných. K argumentácii žalobcov, že inú prístupovú cestu nemajú, poukázala na prístupovú cestu, ktorú dlhodobo reálne a bez obmedzenia či zásahu tretích osôb využívajú, zo smeru od Č. G. - I.O., či lokalita X. k. ú. G. a na ktorej sú poľné verejné účelové cesty.

5. Žalovaní 2/ až 6/ vo vyjadrení k dovolaniu navrhli dovolanie žalobcov odmietnuť. Ustanovenie § 151o ods. 3 Občianskeho zákonníka len výnimočne dovoľuje súdu zasiahnuť do vlastníckeho práva. Žalovaní preukázali, že žalobcovia majú možnosť iného prístupu k svojim nehnuteľnostiam. Správanie žalobcov bolo podľa ich názoru v hrubom rozpore s dobrými mravmi. Od právnej predchodkyne žalovaných (matky) pred podaním žaloby požadovali nielen zriadenie vecného bremena, ale aj splnenie povinnosti cestu spevniť, starať sa o ňu a zabezpečiť podľa bezpečnostných predpisov. Neprimerané požiadavky žalobcov vyplývali aj zo zmenených požiadaviek v spore. Žalobcovia žiadali zriadiť vecné bremeno cez parcely, ktoré sú vo vlastníctve žalovaných, hoci nemajú zabezpečený prístup cez pozemky, ktoré sa nachádzajú medzi miestnou komunikáciou a parcelami, na ktorých žiadajú zriadiť vecné bremeno. Ako bolo zistené aj na obhliadke súdom, žalobcovia majú možnosť z miestnej komunikácie na ulici Z. pokračovať po ceste, ktorá bola aj v minulosti na prejazd využívaná (parcela E-KN XXXXX/X, evidovaná ako ostatná plocha, ktorej vlastníkom je Slovenská republika). Táto trasa je približne o 200 metrov dlhšia ako trasa žalobcami požadovaná. Stavebným povolením syna Z. K. bola preukázaná možnosť prístupu inou cestou a ďalšia trasa je v smere od X.. Žalovaní argumentovali, že odvolací súd neposudzoval základný predpoklad pre vyhovieť žalobnému návrhu len vo vzťahu k zisteniu inej

prístupovej cesty, ale posudzoval aj proporcionalitu práv v prípade zaťaženia pozemkov prístupovou cestou (žalobcov ako oprávnených z vecného bremena a žalovaných ako majiteľov pozemkov). Ujma žalovaným by vznikla nielen nemožnosťou hospodárenia na dotknutých pozemkoch, ale aj znížením ceny týchto nehnuteľností. Dôvodná je tiež obava žalovaných o zdravie a životy osôb, keďže požadovaná trasa zriadeného vecného bremena bola navrhovaná v tesnej blízkosti rodinného domu - cez dvor.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (ďalej len „dovolací súd“ alebo „najvyšší súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), po preskúmaní zákonom predpísaných náležitostí dovolania (§ 428 CSP) a splnenia ďalších podmienok dovolacieho konania, dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť, pretože nie je prípustné.

7. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

8. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené prísrenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti.

9. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (napr. rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t. j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné.

10. Dovolatelia v podanom dovolaní uplatnili dovolací dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP).

11. Vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolací súd skúmal, či žalobcovia v dovolaní identifikovali takú právnu otázku, na vyriešení ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (riešenie, ktorej viedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), či vymedzili jej podstatu a uviedli súvisiace právne úvahy spolu s dôvodmi, pre ktoré žiadajú nesprávnosť právneho riešenia odvolacieho súdu. Len s obsahom rozhodnutia odvolacieho súdu korešpondujúce označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľa dovolací súd riešil nesprávne, umožňuje dovolaciemu súdu posúdiť, či ide skutočne o otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a či sa pri jej riešení dovolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP), alebo či táto otázka nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP) alebo či je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c) CSP).

12. Meritórnemu dovolaciemu prieskumu rozhodnutia odvolacieho súdu, z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, predchádza preskúmanie predpokladov prípustnosti dovolania, zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tejto právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a tiež podmienok dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustným dovolacím dôvodom a spôsobom vymedzeným v

ustanoveniach § 431 až § 435 CSP. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku, musí mať zreteľne charakteristické znaky.

13. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP má byť procesnou stranou nastolená v dovolaní jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom. Relevanciu podľa citovaného ustanovenia má teda len právna (nie skutková) otázka, na ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu. Musí ísť pritom o takú právnu otázku, ktorá bola podľa názoru dovolateľa odvolacím súdom vyriešená nesprávne (§ 433 a § 432 ods. 2 CSP) a pri ktorej s prihliadnutím na individuálne okolnosti prípadu súčasne platí, že ak by bola vyriešená správne, sudy by nevyhnutne rozhodli inak, pre dovolateľa priaznivejším spôsobom.

14. V posudzovanej veci v rámci dovolacieho konania bolo potrebné podľa dovolateľov vyriešiť zásadnú právnu otázku spočívajúcu v tom, či pod možnosťou zabezpečenia iného prístupu vlastníka k stavbe, ktorý nie je zároveň vlastníkom príslušného pozemku (§ 151o ods. 3 Občianskeho zákonníka), sa rozumie aj výkon práva cesty (vlastníka stavby) cez pozemky s neujasneným okruhom a identitou osôb, teda po pozemkoch z vlastníckeho hľadiska neusporiadaných.

15. K vymedzenej otázke dovolateľa uviedli, že iná prístupová cesta, na ktorú odkázal žalobcov odvolací súd, nespĺňa hmotnoprávnu podmienku pre zriadenie vecného bremena "in rem" podľa § 151o ods. 3 Občianskeho zákonníka, keďže žalobcovia ako vlastníci stavby, by museli vykonávať právo cesty cez pozemok s neujasneným okruhom a identitou osôb, po parcelách registra C, z vlastníckeho hľadiska neusporiadaných a na určenie identických vlastníkov by sa muselo viesť samostatné súdne konanie, na ktoré by žalobcovia neboli aktívne vecne legítimovaní. Vlastník stavby by sa v takom prípade nemohol (dohodou ani súdnym rozhodnutím) domôcť práva cesty, zriadením vecného bremena so zápisom do katastra nehnuteľností.

16. Najvyšší súd konštantne uvádza vo svojich rozhodnutiach, že právnym posúdením veci je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnú aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis, alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, ale nesprávne ho interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Z uvedeného vyplýva rozsah, ale aj obsah dôvodov, ktoré musí dovolateľ uplatniť. Dovolačný dôvod preto dovolateľ musí vymedziť tak, že uvedie ktoré právne posúdenie veci pokladá za nesprávne a uvedie v čom spočíva nesprávnosť práve tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

17. Žalobcami podané dovolanie vychádza zo záveru, že dôvodom pre zamietnutie žaloby bolo preukázanie existencie inej prístupovej cesty vlastníka stavby podľa § 151o odsek 3 Občianskeho zákonníka (odsek 21 až 22 rozhodnutia odvolacieho súdu). Z odôvodnenia dovolaním napadnutého rozsudku však vyplýva (odsek 23.1), že ďalším dôvodom, pre ktorý súd žalobu zamietol, bola existencia okolností, pre ktoré nie je možné po vlastníkovi nehnuteľnosti spravodlivo žiadať, aby cestu trpel a ktoré zriadenie práva cesty vyučujú; t. j. princíp proporcionality práv a povinností v prípade zaťaženia pozemkov žalovaných prístupovou cestou (odsek 20.2 a odsek 23 až 26 rozsudku odvolacieho súdu).

17.1. Tieto okolnosti spočívali v zistenom nepomere práv a povinností, preukázaným najmä odbornými vyjadreniami, z ktorých vyplývala potreba terénnych a stavebných úprav, za účelom zabezpečenia zmeny v zjazdnosti a údržby navrhovanej prístupovej cesty pre motorové vozidlá. Uvedené okolnosti by tiež výrazne zasiahli do obvyklého užívania nehnuteľností žalovaných. V týchto prípadoch treba pri rozhodovaní o povolení nevyhnutnej cesty zvážiť, či ujma, ktorá vznikne zriadením práva cesty vlastníkovi pozemku, by neprevyšovala ujmu vzniknutú vlastníkovi stavby odopretím tohto práva. Nemožno tým rozumieť, že je potrebné dať do pomeru len náklady, ktoré by museli žalobcovia vynaložiť na dosiahnutie sledovaného cieľa iným spôsobom a ujmu spôsobenú obmedzením hospodárenia na zaťažovanom pozemku. Ujma žalovaných v neposlednom rade by spočívala v tom, že všeobecná cena ich nehnuteľností v dôsledku zaťaženia klesne a táto ujma je potom vyjadriteľná v peniazoch (porov. rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22Cdo/5235/2014).

17.2. Odvolací súd doplnil, že žalobcami navrhované spevnenie cesty na svoje náklady, nie je spojené so

zriadením vecného bremena, ale s jeho vykonávaním i údržbou (ide o právny vzťah upravený ust. § 151n ods. 3 Občianskeho zákonníka). Nie je preto predmetom konania o zriadenie vecného bremena. Žalobcovia pritom požadovali vecné bremeno prejazdu motorovým vozidlom bezodplatne, len na základe toho, že vydržali vecné bremeno prechodu peši. Uvedené je tak v rozpore s pravidlom, že ustupujúci vlastník nehnuteľnosti, ktorý je povinný strpieť vecné bremeno, má nárok na finančnú náhradu.

17.3. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že dvor žalovaných, po ktorom vedie navrhované vecné bremeno cesty, je ohraničený rodinným domom a hospodárskymi stavbami. Umiestnenie prístupovej (prejazdovej) cesty cez dvor žalovaných je v svahovitom teréne (cesta stúpa z dvora ďalej na pozemky žalobcov, na ktorých majú umiestnené stavby). Pre posúdenie vhodnosti a účelnosti vecného bremena ako práva cesty motorovými vozidlami, tak nebol rozhodujúci len právny záujem na strane žalobcov ako oprávnených z vecného bremena, ale bolo potrebné zvážiť aj oprávnené záujmy na strane žalovaných, ktorí nehnuteľnosti využívajú na bývanie, odpočinok a rekreáciu (princíp proporcionality). Predmetom posudzovania bola preto aj obrana žalovaných, či zriadeniu vecného bremena prejazdu motorovými vozidlami, nebráni aj existujúce umiestnenie stavieb, prírodné podmienky, najmä svahovitosť pozemkov, odtok povrchovej vody, ale aj potreba terénnych úprav, bezpečia všetkých užívateľov a predchádzanie škodám. Za významný faktor súd považoval bezpečnosť jazdy motorovými vozidlami v oboch smeroch, najmä v zime, nedostatočnú prejazdnosť cez dvor nákladnými motorovými vozidlami, vykonanie terénnych a stavebných úprav, statického zabezpečenia cesty a okolitých stavieb.

18. Žalobcovia v dovolaní teda neuviedli v čom spočíva nesprávnosť vyššie uvedeného právneho posúdenia odvolacím súdom, založeného na princípe proporcionality práv a povinností, v prípade zaťaženia pozemkov žalovaných prístupovou cestou. Odvolací súd nezaložil svoj právny záver o zamietnutí žaloby o zriadenie vecného bremena, spočívajúci v práve prejazdu motorovými vozidlami, len na existencii inej prístupovej cesty motorovými vozidlami v prospech žalobcov ako vlastníkov stavieb.

19. Z uvedeného je zrejmé, že dovolateľmi vymedzená právna otázka nepredstavuje právnu otázku, od vyriešenia ktorej by výlučne záviselo dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu a v odôvodnení dovolania absentuje argumentácia, v čom spočíva nesprávnosť právneho posúdenia ďalšej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. V dôsledku toho nebol naplnený ani predpoklad prípustnosti dovolania, že odvolací súd by nevyhnutne rozhodol inak, pre dovolateľov priaznivejším spôsobom, ak by v dovolaní nastolená právna otázka bola rozhodnutá správne.

20. Právna otázka, ktorú má odvolací súd vo svojom rozhodnutí riešiť, musí byť ako celok rozhodujúca (kľúčová) pre rozhodnutie vo veci samej. To znamená, že dovolací súd nemôže riešiť hypotetické otázky, ktoré nemajú, respektíve v konaní nemôžu mať sami o sebe vplyv na meritórne rozhodnutie, a ani akademické otázky, ktoré nemajú súvis s rozhodovaným sporom. Dovolateľ, aby mohol byť v dovolacom konaní úspešný (v ponímaní posúdenia ním namietaného právneho posúdenia odvolacím súdom), musí relevantným spôsobom (t.j. spôsobom predpokladaným v § 432 ods. 2 CSP) spochybniť v dovolaní celú nosnú právnu argumentáciu, na ktorej odvolací súd založil svoje rozhodnutie, k čomu v posudzovanej veci nedošlo. Na vyššie uvedené závery nemá vplyv poukaz žalobcov na existujúce vecné bremeno spočívajúce v práve cesty peši cez príľahlý pozemok a právom cesty treba rozumieť aj právo prejazdu, keďže žalobu o zriadenie vecného bremena po tej istej trase, spočívajúceho v práve prejazdu motorovými vozidlami, súd zamietol (výrok III. rozsudku súdu prvej inštancie).

21. Ak dovolatelia nevystihli a riadne nevymedzili celú právnu podstatu veci, dovolanie nie je prípustné a najvyšší súd nemôže týmto spôsobom tvoriť judikatúru (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP, ako ani dotvárať vec na úkor procesnej strany.

22. Z uvedeného je zrejmé, že meritórny dovolací prieskum nebolo možné uskutočniť, pretože obsah dovolania a vymedzenie prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP nemalo zákonom vyžadované náležitosti. Pokiaľ by dovolací súd za tohto stavu nebral do úvahy absenciu náležitostí prípustnosti dovolania a napriek tomu by pristúpil aj k posúdeniu dôvodnosti dovolania, uskutočnil by procesne neprípustný dovolací prieskum, priečiaci sa nielen všeobecnej koncepcii právnej úpravy

dovolania a dovolacieho konania, zvolenej v civilnom sporovom poriadku, ale aj konkrétnemu cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP. Postup dovolacieho súdu by v takom prípade porušil základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (II. ÚS 172/03).

23. Vzhľadom na vyššie uvedené bol daný dôvod na odmietnutie dovolania podľa § 447 písm. f) CSP, v zmysle ktorého dovolací súd odmietne dovolanie, ak nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi, alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

24. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v súlade s § 453 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP tak, že podľa zásady úspechu strany v dovolacom konaní (§ 255 ods. 1 CSP), žalovaní majú voči žalobcom nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu, okrem žalovanej 1/, u ktorej vznik trov spojený s vyjadrením k dovolaniu nebol preukázaný, a náhrada trov nebola ani uplatnená. V dôsledku toho nebol žalovanej 1/ nárok na náhradu trov dovolacieho konania priznaný (porov. sp. zn. 7Cdo/14/2018).

25. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.